

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การสร้างความสามารถในการแข่งขันเชิงธุรกิจ ของวิสาหกิจชุมชน แปรรูปผลิตผลเกษตรทับน้ำ-บ้านม้า อ.บางปะหัน จ.พระนครศรีอยุธยา

The Competitiveness of the Community Standards Communities, Ban-Tubnum, Bang Pahan district Ayutthaya

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พาขวัญ ทองรักษ์และคณะ

กุมภาพันธ์ 2561

สัญญาเลขที่ : RDG60A0003/03

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การสร้างความสามารถในการแข่งขันเชิงธุรกิจ ของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตผลเกษตร ทับน้ำ-บ้านม้า อ.บางปะหัน จ.พระนครศรีอยุธยา

The Competitiveness of the Community Standards Communities, Ban-Tubnum, Bang Pahan district Ayutthaya

คณะผู้วิจัย

1) ผศ.พาขวัญ ทองรักษ์ สังกัด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
2) นางสาวสุภาพร พาเจริญ สังกัด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
3) ผศ.สุภาวดี รอดศิริ สังกัด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
4) นางวรรณา ขันธชัย สังกัด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
5) นางสาวรุ่งทิพย์ ไทยสม สังกัด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนส่งเสริมการวิจัยและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

(ความเห็นของรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สำนักงานกองทุนส่งเสริมการวิจัยและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการวิจัยเรื่อง การสร้างความสามารถในการแข่งขันเชิงธุรกิจ ของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตผลเกษตรทับน้ำ-บ้านม้า อ.บางปะหัน จ.พระนครศรีอยุธยา งบประมาณ 2560 เป็นการดำเนินงานวิจัยที่ต่อเนื่องจากจากงบประมาณปี 2558 โครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารจากมันเทศบ้านทับน้ำอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และโครงการวิจัยปี 2559 เรื่อง **การจัดการองค์ความรู้เพื่อพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์อาหารจากมันเทศ สู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนของชุมชนทับน้ำ อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา** ผลการดำเนินงานใน ปี 2558 และ 2559 ได้ผลลัพธ์ สารออกฤทธิ์ในมันเทศ สูตรข้าวเกรียบ กล่องบรรจุภัณฑ์ข้าวเกรียบ ฉลากโภชนาการ แบรนด์สินค้า รูปแบบการดำเนินงานกลุ่ม สถานที่ผลิต เครื่องมือในการแปรรูปข้าวเกรียบ ผลกระทบที่เกิดขึ้นในชุมชน สมาชิกมีการรวมกลุ่มกันอย่างชัดเจน มีรายได้เพิ่ม สร้างผลิตภัณฑ์ชุมชน ชุมชนเป็นที่รู้จักมากขึ้น มีสื่อจากองค์การต่างๆ ทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ และสื่อออนไลน์เข้ามาถ่ายทำรายการ นำไปเผยแพร่ สินค้าขายได้ต่อเนื่อง แต่ยังพบปัญหาที่ทำให้กลุ่มยังไม่สามารถบริหารจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน งานวิจัยในปี 2560 เรื่องการสร้างความสามารถในการแข่งขันเชิงธุรกิจ ของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตผลเกษตรทับน้ำ-บ้านม้า อ.บางปะหัน จ.พระนครศรีอยุธยา โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ เพิ่มสามารถในการแข่งขันเชิงธุรกิจ เพิ่มศักยภาพในการดำเนินของกลุ่ม และรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่มแปรรูปอย่างต่อเนื่อง

การดำเนินการวิจัย ใช้เครื่องมือการสร้างการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาในการดำเนินงานของกลุ่ม ร่วมกับสมาชิกกลุ่ม เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลทับน้ำ และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทับน้ำ ผู้วิจัยได้สรุปปัญหาที่เกิดขึ้น พบว่าปัญหาคล้ายคลึงกับปัญหาที่ผ่านมาในปี 2559 แต่มีรายละเอียดที่ซับซ้อนขึ้น จำแนกเป็น 6 ด้าน คือ ปัญหาในเรื่อง 1.สมาชิก (Man) ขาดความเข้าใจในการดำเนินงานกลุ่ม และการเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความขัดแย้งในกลุ่มเล็ก 2. ขาดภาวะผู้นำและความสามารถในการบริหารงาน คน และงบประมาณในกลุ่ม 5. ขวัญและกำลังใจในการดำเนินงานกลุ่ม (Moral) และ 6. ตัวผลิตภัณฑ์ข้าวเกรียบมีจุดเด่น แต่ขาดความหลากหลาย ผลิตภัณฑ์จากมันเทศมีน้อยชนิด (Product)

ปัญหาด้านคน (Man) สมาชิกขาดความเข้าใจในการทำงานเป็นกลุ่ม ขาดความรู้ด้านการตลาด การทำบัญชี ปัญหาด้านการบริหารจัดการ (Management) ประธานและกรรมการ ขาดทักษะในการบริหารจัดการ ทั้งทางด้านบุคลากรและทางด้านการเงินและการตลาด ปัญหาด้านเงินทุนหมุนเวียน (Money) และเงินลงทุนด้านสถานที่ผลิต พบว่า การขายสินค้าในช่วงแรก ๆ กลุ่มประสบปัญหาขาดทุน เนื่องจากขาดการวิเคราะห์สินค้าและลูกค้า ต้องนำเงินจากการขายไปชำระหนี้เงินกองทุนหมู่บ้านหมู่ 2 และสถารที่ผลิตคับแคบ ต้องใช้งบประมาณในการก่อสร้างจำนวนมาก ปัญหาด้านการตลาด (Marketing) ขาดการวางแผนการตลาด การวิเคราะห์ตลาด และการหาลูกค้าในเชิงรุก ทำให้สินค้าขายได้น้อยลงและไม่ต่อเนื่อง ขาดการประชาสัมพันธ์ ปัญหาด้านขวัญและกำลังใจ(Moral) ในการทำงานของสมาชิก เนื่องจากสมาชิกบางคนมีรายได้น้อย ในการมาทำงานของกลุ่ม จึงหวังรายได้ที่เพิ่มขึ้น ในการดำเนินงานเริ่มต้นของกลุ่ม มีปัญหาด้านการตลาด สมาชิกจึงมีรายได้ไม่สม่ำเสมอ ปัญหาด้านตัว

สินค้า (Product) พบปัญหากลิ่นหืน มีสินค้าจำนวนน้อยชนิด และยังไม่มีมาตรฐานสินค้า จากปัญหาโดยรวมข้างต้น ทำให้การขับเคลื่อนกิจกรรมกลุ่มดำเนินไปไม่ราบรื่น การวางแผนการวิจัย เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่ม ให้สามารถแข่งขันกับสินค้าในตลาดได้ เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วยการสังเกตุ แบบสอบถาม การประชุมกลุ่มย่อย (Focus pgroup) กับสมาชิก ผู้บริหารท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ การศึกษาดูงานกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ การถอดบทเรียน การจัดระบบการบริหารทางการเงินและบุคลากร การวิจัยและพัฒนาสินค้าในห้องปฏิบัติการ การทดสอบผู้บริโภค การออกแบบบรรจุภัณฑ์ การออกแบบสื่อในการโฆษณาและการออกแบบสื่อในช่องทางการขายสินค้าออนไลน์

ผลการดำเนินงานวิจัย ในปี 2560 พบว่าการแก้ปัญหาด้านคน ขาดความเข้าใจ ขาดความรู้ และขาดความตระหนักในงานกิจกรรมของกลุ่ม สามารถแก้ปัญหาได้เพียงเล็กน้อย สังเกตได้จากพฤติกรรมการรวมกลุ่ม แรงจูงใจในการปฏิบัติงานกลุ่ม มาจากโครงการแจกงบต่างๆของรัฐบาล เช่น โครงการตามรอยพ่อ 9101 เมื่อหมดงบประมาณ พฤติกรรมการรวมกลุ่มจะลดลง ซึ่งในที่สุด จะมีสมาชิกประจำที่สามารถปฏิบัติงานได้จำนวนน้อย ซึ่งทำให้กลุ่ม วางระบบการทำงานได้ง่ายขึ้น และปรับโครงสร้างการทำงานให้กระชับมากขึ้น โดยสมาชิกที่มีงานประจำ จะรับหน้าที่เป็นงานบัญชี การตลาด ส่วนสมาชิกที่ว่างงาน รับหน้าที่เป็นฝ่ายผลิตและควบคุมคุณภาพ ส่วนสมาชิกที่มีเวลาว่างน้อย จะมาช่วยเฉพาะกิจ ในช่วงมีกิจกรรมออกร้านจำหน่ายสินค้าให้กับผู้มาศึกษาดูงาน ส่วนสมาชิกที่ไม่ว่างเลย จะลงหุ้นและเข้าร่วมประชุม เป็นบางครั้ง

การสร้างแรงผลักดัน ขวัญ กำลังใจในการดำเนินของกลุ่มให้กับสมาชิก ได้นำไปศึกษาดูงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงบ้านจำรุง อ.แกลง จ.ระยอง โดยการของบประมาณจาก อบต.ทับน้ำ มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กลุ่ม การถอดบทเรียน และการหนุนเสริมโดยผู้นำชุมชน พบว่าทำให้สมาชิก มีแรงขับเคลื่อนจากภายในตนเอง ช่วยเสริมขวัญกำลังใจในการทำงานของสมาชิกให้ดีขึ้นได้ สมาชิก ได้แนวทางในการดำเนินงาน นำมาปรับใช้ในกลุ่ม และแบ่งหน้าที่ในการทำงานได้ชัดเจนขึ้น อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องมีกิจกรรมหนุนเสริมกลุ่ม กระตุ้น และปรับรูปแบบการผลิตและจำหน่ายสินค้าต่อไป

การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันเชิงผลิตภัณฑ์ มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากมันเทศ 4 ผลิตภัณฑ์ จากการเสนอแนะของผู้บริโภคในแบบสอบถาม ได้แก่ ทองม้วนแป้งมันเทศ ขนมดอกจอกแป้งมันเทศ ครองแครงกรอบมันเทศ และสังขยามันเทศ และได้ถ่ายทอดการผลิตสู่ชุมชน 2 ผลิตภัณฑ์ ซึ่งกลุ่มได้ดำเนินการผลิตและจำหน่ายต่อเนื่องตามคำสั่งลูกค้า จากนั้นออกแบบบรรจุภัณฑ์ต้นแบบทองม้วนมันเทศ และขนมดอกจอกมันเทศ วิเคราะห์คุณภาพสินค้า ในด้านปริมาณสารต้านอนุมูลอิสระเพื่อนำข้อมูลไปประกอบการประชาสัมพันธ์สินค้าและออกแบบบรรจุภัณฑ์สินค้า จากนั้น ทำการเพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้าและการประชาสัมพันธ์สินค้า ด้วยการทำนามบัตร แผ่นพับ การทำไวนิล และการทำมาสคอดโลโก้รูปมันเทศเพื่อสร้างการดจดจำนัตวสินค้า การเปิดเฟสบุควิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลผิตทางการเกตรตำบลทับน้ำ บ้านม้า เพื่อเพิ่มช่องทางในการจำหน่ายสินค้า และลดการสูญเสียค่าแรงงานในการออกร้านจำหน่ายสินค้า กลุ่มมีข้อมูลชัดเจนในการประชาสัมพันธ์มากขึ้น

การดำเนินงานเพื่อให้ผลิตภัณฑ์ข้าวเกรียบผ่านการรับรองด้านมาตรฐานอาหาร พบปัญหาสถานที่ผลิตคับแคบ ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน และการจัดวางเครื่องมือ อุปกรณ์ ซึ่งได้รับ

งบประมาณในการจัดซื้อจากโครงการ 9101 เป็นอุปสรรค์ในการขออนุญาตสถานที่ผลิตอาหารตามข้อกำหนด GMP ปัจจุบันกลุ่มได้มีการประชุม วางแผนขยายสถานที่ผลิตอาหาร โดยรองบประมาณโครงการ 9102 และดำเนินการด้านเอกสารเพื่อขออนุญาตสถานที่ผิตอาหารตามข้อกำหนด GMP ขอเลขสารบบอาหาร และขอการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งในการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทอาหาร ผลิตภัณฑ์จะต้องได้รับการขึ้นทะเบียนตำรับอาหารเสียก่อน ผู้วิจัยได้ประสานกับทางสาธารณสุขจังหวัดในด้านเอกสาร ที่กลุ่มแปรรูปจะต้องเตรียม ประกอบด้วยใบอนุญาตในการให้ใช้ที่ดินในการดำเนินก่อสร้างโรงงาน อนุญาตโดยเจ้าอาวาสวัดผึ่งแดด ผลการตรวจอาหาร ใบจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน บรรจุภัณฑ์อาหาร และรายงานการประชุมมอบหมายผู้จดทะเบียนในนามกลุ่ม ฯ

ถึงแม้ว่างบประมาณในการวิจัยและระยะเวลาจะสิ้นสุดลง กระบวนการหนุนเสริมกลุ่มจะยังดำเนินต่อไป ในรูปแบบของการให้คำปรึกษาแนะนำจากคณะผู้วิจัยและเป็นที่ปรึกษาให้กับชุมชน ในการดำเนินการวิจัยเพื่อขับเคลื่อนชุมชนให้มีความมั่นคงในอาชีพ สำเร็จลงได้ ด้วยความร่วมมือเป็นอย่างดีจากองค์การบริหารส่วนตำบลทับน้ำ ที่ช่วยหนุนเสริมเชิงนโยบาย ช่องทางในการของบประมาณ การสนับสนุนเจ้าหน้าที่ของ อบต. ทับน้ำในการประสานงานจากหน่วยงานต่างๆ การอำนวยความสะดวกของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ นายอำเภอบางปะหัน พัฒนาชุมนอำเภอบางปะหัน เกษตรอำเภอบางปะหัน การสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ผลจากการวิจัยที่ได้ดำเนินการต่อเนื่อง มา 3 ปี ได้ช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับมันเทศของไทย ที่บ้านทับน้ำ อำเภอบางปะหัน ทำให้คนไทยรู้จักคุณประโยชน์จากมันเทศไทยมากขึ้น ชุมชนบ้านทับน้ำมีการตื่นตัวมากขึ้น ในด้านการคิด วิเคราะห์ปัญหาและเห็นคุณค่าของวัตถุดิบในท้องถิ่น ในการบริหารจัดการตนเอง มีการรวมกลุ่มกันคิด และแก้ปัญหาด้วยตนเองมากขึ้น ชุมชนเป็นที่รู้จัก มีผู้มาศึกษาดูงานมากขึ้น เกิดการหมุนเวียนรายได้ในชุมชน สมาชิกกลุ่มแปรรูปมีรายได้เพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันเกษตรกรผู้ปลูกมันเทศสามารถจำหน่ายมันเทศให้กับกลุ่มแปรรูป ในราคาที่สูงกว่าพ่อค้าคนกลาง ในภาพรวมการดำเนินงานของกลุ่มแปรรูป ส่งผลดี ต่อการประเมิน อปท. ในปี 2560 และทำให้ อบต.ทับน้ำ ได้รางวัลที่ 2 รับเงินรางวัล 7,000,000.00 บาท องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทีมีการบริหารจัดการที่ดี ประจำปี 2560 มาใช้ในการบริหารท้องถิ่น ต่อไป

อย่างไรก็ตามวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร ตำบลทับน้ำ บ้านม้ายังคงต้องมีการหนุนเสริมจากมหาวิทยาลัย จนผลิตภัณฑ์ผ่านการขึ้นทะเบียนตำรับอาหาร และได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน นำส่งคัดสรรค์เป็นสินค้าโอทอปของชุมชนโอกาสต่อไป ขณะเดียวกันหน่วยงานในท้องถิ่น อาทิ อบต.ทับน้ำ ต้องช่วยหนุนเสริมเชิงนโยบายต่อเนื่อง สมาชิกกลุ่มเองก็ต้องตระหนักในหน้าที่และบทบาทของตนเอง เพื่อดำเนินกิจกรรมของกลุ่มได้อย่างต่อเนื่องและมั่นคง ต่อไป

Executive Summary

This research, aimed at reinforcing business competitiveness of Tub Nam-Ban Ma community enterprise in Ayutthaya province, using 2017 annual budget, is a continuous research since2015 annual budget's research "Food products development based on Tub Nam-Ban Ma's sweet potato" and 2016 annualbudget's research "Knowledge management for sweet potato food products to improve community's production standard". Which are all located in Bang Pahan, Ayutthaya province. These past researches in 2015 and 2016 results in breakthroughs in active ingredients of sweet potatoes, cracker recipes, cracker packages, nutrition labels, group operation models, manufacturing sites, and tools necessary to process crackers. These resulted in more defined group, increased income and community recognition. Furthermore, there was several media organizations established on site to promote the group and their products, resulting in continuous circulation.

Despite these improvements, there were several problems inhabiting the group to be as sustainable. The 2017 research of "Reinforcing business competitiveness of Tub Nam-Ban Ma community enterprise" was aimed to aid in this problem. Goals consist of increasing business competitiveness, improving the group's operation model, and increasing members' sustainable income.

The research used numbers of methods to increase member participation in group problems, with the pesidents andofficials from Tub Nam subdistrict administration organization. Researchers had conclude found problems and point out the similarities with past problems found in 2016, but more complex. These problems were categorized into 6 problems such as 1. Members lack understandings necessary to operate in group, with low altruism and constant small conflicts. 2. Lack of leadership and management abilities including resources 3. Financial problems and early negative profit 4. Poor marketing skills 5. Group moral and mentality and 6. Lack of product variations despite its uniqueness and selling points.

Members still lack understandings necessary to work efficiently in group, lack of marketing skills and knowledge. Among the committees lie low management skills both in human resources and financial resources. Money problems exist, especially in earlier stages which resulted in negative profit from not thoroughly analyzing our products and customers and the group was still in debt with Moo 2 village funding. Besides, the group suffered from small manufacturing site thus require additional budget for improvement. For marketing issues, the group suffers from lack of marketing skills and knowledge, poor

market analyzation, and poor aggressive marketing strategies, resulting in lower circulation and inconsistent income. Insufficient advertisement is worth noting as another issue. As for problems regarding group moral, some members originally have low income, so a noticeably high income was expected for joining the group. Marketing problems mark this issue by providing inconsistent income, lowering members' morale. Issues found in products consist of lack of variety, rancid, and no defined product standard.

With mentioned problems, group improvements are not necessarily smooth. Additional research plan was made to strengthen the group in economic scale. Tools used including observations, surveys, focused group meetings with local officials, educating members, expedition to successful sites, resource management, product research and developments, consumer tests and studies, package designs, advertisement designs, and online media designs in hosted market sites.

The research in 2017 found out that treating problems regarding human resources those lack understandings and knowledge can just partially treat the problem, as seen in how the group was motivated. Most of the group motivations came from funding projects from the government such as "Tam Roi Por 9109 project". When there's no further funds support, the group's activities and strength lessened. At last, there will be a few frequent members and will result in easier and better management. Frequent members will take roles like accounting and marketing while less frequent members will take on quality controlling and manufacturing. Those who rarely participate will aid in big events and for those who don't participate at all will just form partnership andsometimes join meetings.

Building group morale to members involved an expedition in Jumroong sufficient economy village, located in Glaeng, Rayong province, with financial support fromTub Nam SAO. The expedition included sharing insights and experiences, taking lessons, and speeches from the group's executive. These results in increased motivation in members and raised morale, which in turn increase productivity.Anyway, constant stimulants and improvements are still necessary regarding the group, marketing, and product manufacturing.

Improving competitive ability in term of product involves developing 4 sweet potato products based on consumers' comments in deployed survey, resulting in sweet potato crispy rolls, sweet potato Thai honeycomb cookies, sweet potato caramelized crisps, and sweet potato Thai custards. Two of these ideas (two listed formers) were eventually manufactured and supplied continuously to the market. The prototype

packages have been designed while the products themselves were examined in regards of quality and antioxidant contents for advertising and packaging purposes.

After these procedures the focus was shifted to marketing opportunities and advertising. By making business cards, vinyl, mascots, and logos to increase memorability in the market, opening the group's Facebook page to increasemarketing methods and decrease labors needed to sale products. As a result, the group has more defined customer base and more solid advertisements.

The procedures necessary to regulate the cracker's food standard involve small and cramp manufacturing site which results in insufficient space to operate and store tools those are bought under the 9101 project's budget. It also inhibits means to get certified by GMP standards. Now the group hasestablished meetings prior to the said issueand are planning on expanding the manufacturing site, while currently waiting for the 9102 project's budget and additional paperwork necessary for permission on GMP regarding manufacturing site, food serial number, and community product standard. To request for community product standardapproval, the product's recipe need to be registered ahead. Researchers have contacted officials from the provincial public health concerning the issues while informing that the manufacturers must prepare licenses to use the estate to erect a factory, which must be approved by Wat Pueng Dad's abbot. Additional requirements include food analysis, community enterprise license, food packages, and parley reports of the group's authorized registrants.

Although the budget ceased and expired, group supporting procedures must still be carried out in form of counseling from group advisors and researchers.

The research won't be able successfully improve the community's business stability if it's not for crucial cooperation from Tub Nam SAO that helps in policy support,budget requesting, individual supports from the officials, related organizations facilitations such as Bang Pahan's marshal, Bang Pahan community development, Bang Pahan agricultural extension office, research funding office, and RMUTSB.

Results from these continuous researches have been improving Thai sweet potatoes' market value in Tub Nam, Bang Pahan, and educate Thai population about Thai sweet potatoes. Ban Tub Nam community has raised awareness in term of cerebration, problem solving, and see increased value in local goods.

In term of independent management of the group presents increased brainstorming and self-reliance. The community is well-knownto the mass resulting in increased inflow expedition and increased overall income of members. Meanwhile, sweet potato cultivators can sell sweet potatoes to the group at a higher price than with

middlemen. Overall, the manufacturing group profits the Local Administration Office's evaluation and nets Tub Nam SAO the first runner up price for 7,000,000.00 Baht regarding LAO's splendid workmanship in 2017 and will be a great model for future developments.

Anyway, Tub Nam agricultural manufacturing community enterprise still inquires additional support from the university until its food products are licensed, certified by community standard, and published as the community's OTOP products. Furthermore, political supports from local departments such as Tub Nam SAO is still necessary. Members also need to be conscious about their roles and duties for the group to stably function.

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการสร้างความสามารถในการแข่งขันเชิงธุรกิจ ของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตผลเกษตรทับน้ำ-บ้านม้า อ.บางปะหัน จ.พระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อ สร้างกระบวนการจัดตั้งกลุ่มแปรรูปอาหารจากมันเทศโดยชุมชนมีส่วนร่วม สร้างระบบในการบริหารงานบุคคลและระบบบริหารทางการเงิน พัฒนาผลิตภัณฑ์จากมันเทศและบรรจุภัณฑ์ให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้น และยกระดับผลิตภัณฑ์ให้ผ่านการรับรองมาตรฐานสินค้า เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย การประชุมกลุ่ม การวิเคราะห์ปัญหาด้วยการสังเกตุ และแบบสอบถาม การพัฒนาผลิตภัณฑ์ในห้องปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การถอดบทเรียน และการหนุนเสริมในการให้คำปรึกษาด้านการตลาด การผลิต และงบประมาณ พบว่า สามารถสร้างแนวคิดในการบริหารจัดการกลุ่มได้ดีขึ้น การบริหารบุคลากรของกลุ่มลงตัวมากขึ้น มีการแสดงบัญชีรับ จ่าย ต่อสมาชิกกลุ่ม และมีระบบแบ่งปันผลประโยชน์มี่ชัดเจนขึ้น ผู้มาปฏิบัติงาน มีรายได้ที่ชัดเจนขึ้น ผลิตภัณฑ์จากมันเทศที่ได้รับการถ่ายทอด จากการวิจัย มีการนำไปผลิตและจำหน่าย ได้แก่ ทองม้วนและดอกจอกจากแป้งมันเทศ กลุ่มมีช่องทางการจำหน่ายสินค้า ทางไลน์ เฟสบุค มีโลโก้กลุ่ม และมาสคอด ส่วนการดำเนินการด้านมาตรฐานสถานที่ผลิต การขึ้นทะเบียนตำรับอาหาร และการขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน อยู่ระหว่างดำเนินการโดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก อาทิ สาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พัฒนาชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และอุตสาหกรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำสำคัญ : มันเทศ บ้านทับน้ำบางปะหัน

Abstract

The research “Reinforcing business competitiveness ofTub Nam-Ban Ma community enterprise in Bang Pahan, Ayutthaya province” is aimed to establish clear instructions to organize a food manufacturing group, from sweet potatoes, with the community’s participation. This includes systemizing various management methods including human and financial resources, developing sweet potato products and their package designs, and certifying product standards. Tools used in this research consists of group meetings, problem analyzation with investigations and surveys, product development in laboratory, expedition, academic lessons, and consulting services regarding marketing, manufacturing and budget. The research reveals that the group’s mindsets those implicate management can be improved. Human management gets more stable, clear accountancy is present to the members, distribution in profit gets more apparent, and members have clear financial improvements. Sweet potato products probed from the research and developed into the market are sweet potato crispy rolls and sweet potato Thai honeycomb cookies. The group has numbers of commercial methods such as Facebook, LINE, usage of group logo, and mascots. As for procedures regarding manufacturing site standards, food licensing, and community standard certifications are still ongoing, with support from outsources such as Ayutthaya Provincial Health Office, Ayutthaya Community Development Department, and Ayutthaya Provincial Industry.

Keywords: sweet potato, Ban Tubnum Bang Pahan

สารบัญ

ที่มาและความสำคัญ 1

บทสรุปผู้บริหาร..... -

บทคัดย่อ..... -

สารบัญตาราง..... iii

สารบัญแผนภาพ..... v

สารบัญรูปภาพ..... vi

บทที่ 1 บทนำ..... 1

ที่มาและความสำคัญ/หลักการและเหตุผล 1

ทบทวนเอกสารเชิงสังเคราะห์

แนวความคิดทฤษฎีของการสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน 3

คุณค่าทางโภชนาการของมันเทศและการนำไปใช้ประโยชน์ 5

วัตถุประสงค์ 8

ระเบียบวิธีวิจัย 8

บทที่ 2 ผลการวิจัย (Outputs)..... 10

1.การจัดการปัญหาในการบริการจัดการกลุ่มแบบมีส่วนร่วม ของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตผลเกษตรทับน้ำ บ้านม้า อ.บางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 10

-.ปัญหาในการบริการจัดการของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตผลเกษตรทับน้ำ บ้านม้า อ.บางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 11

2. การสร้างระบบการบริหารงานบุคคลและระบบบริหารทางการเงิน 12

ผลการดำเนินงาน 18

การศึกษาดูงาน 19

วัตถุประสงค์ 26

1.ระบบบริหารงานบุคคล และระบบบริหารการเงินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 29

2.การศึกษาสำรวจทัศคติ และความต้องการของผู้บริโภค ที่มีต่อผลิตภัณฑ์จากมันเทศ 29

3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากมันเทศ 34

3.1 ครองแครงกรอบมันเทศ 34

3.2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ทองม้วนกรอบมันเทศ 9 รส 39

3.3 ขนมดอกจอก 51

3.4 การพัฒนาผลิตภัณฑ์สังขยามันเทศ 55

4. การถ่ายทอดองค์ความรู้ทองม้วนกรอบ 60

5. คุณค่าทางโภชนาการของผลิตภัณฑ์จากมันเทศ 62

6. การอบรมการทำขนมดอกจอกมันเทศ 64

7.การออกแบบบรรจุภัณฑ์ทองม้วนมันเทศ 66

8. การสร้างแบรนด์สินค้า และช่องทางการจำหน่ายสินค้า 67

บทที่ 3 สรุปผลการวิจัย..... 74

เอกสารอ้างอิง..... 75

ภาคผนวก..... 78

ภาคผนวกที่ 1 79

ภาคผนวกที่ 2 82

ภาคผนวกที่3 87

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	ครุภัณฑ์ที่จัดซื้อด้วยงบประมาณโครงการ ๙๐๑๐ ตามรอยเท้าพ่อภายใต้ร่มพระบารมี เพื่อ การพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน	19
2	ข้อมูลการสำรวจผู้บริโภคทั่วไป ในการบริโภคมันเทศ	30
3	ส่วนผสมครองแครง 3 สูตร	34
4	น้ำเคลือบครองแครงกรอบ 3 สูตร	35
5	คะแนนเฉลี่ยการทดสอบทางประสาทสัมผัส ในการคัดเลือกสูตรครองแครงกรอบ	35
6	คะแนนเฉลี่ยการทดสอบทางประสาทสัมผัส ครองแครงกรอบผสมมันกะปิแท้	36
7	คะแนนเฉลี่ยการทดสอบทางประสาทสัมผัส ครองแครงกรอบผสมมันไข่	36
8	การทดสอบความเข้มของส่วนผสมครองแครงกรอบมันเทศีม่วงพันธ์กะปิแท้ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2	37
9	การทดสอบความเข้มของส่วนผสมครองแครงกรอบมันเทศสีเหลืองพันธุ์ไข่ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2	37
10	สูตรทองม้วนผสมมันเทศสดนึ่ง	39
11	สูตรทองม้วนผสมมันเทศสดนึ่งรสรากผักชี-พริกไทย	40
12	คะแนนการทดสอบทางประสาทสัมผัสทองม้วนผสมมันเทศสดนึ่งรสรากผักชี-พริกไทย	40
13	สูตรทองม้วนผสมมันเทศสดนึ่งรสน้ำพริกเผา	41
14	คะแนนการทดสอบทางประสาทสัมผัสทองม้วนผสมมันเทศสดนึ่งรสน้ำพริกพริกเผา	42
15	สูตรทองม้วนผสมมันเทศสดนึ่งรสนม	42
16	คะแนนการทดสอบทางประสาทสัมผัสทองม้วนผสมมันเทศสดนึ่งรสนมสด	43
17	สูตรทองม้วนผสมมันเทศสดนึ่งรสสาหร่ายโนริ	43
18	คะแนนการทดสอบทางประสาทสัมผัสทองม้วนผสมมันเทศสดนึ่งรสสาหร่ายโนริ	44

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
19	สูตรทองม้วนผสมมันเทศสดนึ่งรสกระเทียม	44
20	คะแนนการทดสอบทางประสาทสัมผัสทองม้วนผสมมันเทศสดนึ่งรสกระเทียม	45
21	สูตรทองม้วนผสมมันเทศสดนึ่งรสชาเขียว	46
22	คะแนนการทดสอบทางประสาทสัมผัสทองม้วนผสมมันเทศสดนึ่งรสชาเขียว	46
23	สูตรทองม้วนผสมมันเทศสดนึ่งรสขิง	47
24	คะแนนการทดสอบทางประสาทสัมผัสทองม้วนผสมมันเทศสดนึ่งรสขิง	47
25	คะแนนการทดสอบทางประสาทสัมผัสทองม้วนผสมมันเทศสดนึ่งรสใบมะกรูด	48
26	คะแนนการทดสอบทางประสาทสัมผัสทองม้วนผสมมันเทศสดนึ่งรสใบมะกรูด	48
27	ปริมาณแป้งมันเทศทดแทนแป้งข้าวจ้าวในอัตราส่วนที่ต่างกัน	54
28	แสดงส่วนผสมของสังขยาใบเตย(สูตรมาตรฐาน)	55
29	คะแนนการทดสอบทางประสาทสัมผัสของสังขยาสูตรมาตรฐานทั้ง 2 สูตร	57
30	คะแนนการทดสอบทางประสาทสัมผัสของสังขยาสูตรมาตรฐานทั้ง 2 สูตร	58
31	คะแนนการทดสอบทางประสาทสัมผัสของสังขยาสูตรมาตรฐานทั้ง 3 สูตร	58
32	ค่าเฉลี่ยคะแนน (Mean scores) ของค่าในอุดมคติ (Ideal) และของตัวอย่าง (Sample) รวมทั้งเค้าโครสัดส่วนเฉลี่ย (Mean ratio profile) ของผลิตภัณฑ์สังขยามันม่วง	59
33	แสดงปริมาณสารประกอบฟีนอลิกในผลิตภัณฑ์	62

สารบัญแผนภาพ

ภาพ		หน้า
1		29
2		29
3	การเปรียบเทียบความเข้มของคุณลักษณะสังขยาสูตรมาตรฐาน	60

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
1	การวิเคราะห์ปัญหาด้วยแผนภูมิก้างปลา	10
2	กระบวนการวิเคราะห์ปัญหาในการบริหารจัดการกลุ่ม	11
3	การหารือกับผู้นำชุมชน นายกฤตภพ เฉื่อยฉ่ำ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทับน้ำ เพื่อของบประมาณนุบสนุนในการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มแปรรูป ในการไปศึกษาดูงานกลุ่มแปรรูปอาหารบ้านจำรุง	19
4	การศึกษาดูงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตผลเกษตร ทับน้ำ บ้านม้า ณ มหาวิทยาลัยบ้านนอก บ้านจำรุง วันที่ 28-29 กรกฎาคม 2560	20
5	การศึกษาดูงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตผลเกษตร	21
6-7	การศึกษาดูงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตผลเกษตร ทับน้ำ บ้านม้า ณ มหาวิทยาลัยบ้านนอก บ้านจำรุง วันที่ 28-29 กรกฎาคม 2560	21
8-10	ประชุมสมาชิกวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตผลเกษตรบ้านทับน้ำ บ้านม้า หลังกลับจากศึกษาดูงานบ้านจำรุง เพื่อถอดบทเรียน นำมาสร้างระบบบริหารจัดการกลุ่มและรับทราบนโยบายในการบริหารท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มแปรรูปฯ จากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทับน้ำ นายฤตภพ เฉื่อยฉ่ำ	22
11-12	การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของสมาชิก ให้กับผู้มาศึกษาดูงานในชุมชน วันที่ 30 กรกฎาคม 2560	24
13-14	การประชุมร่วมกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทับน้ำ เกษตรกรและเจ้าหน้าที่ในการสร้างช่องทางการตลาดสินค้าในชุมชน	25
15	แผนที่ชุมชนที่เกิดจากการระดมความคิดเห็นเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง	27
16	การเปรียบเทียบความเข้มของคุณลักษณะครองแครงกรอบ แบบ Ratio Profile Test (RPT) ของครองแครงกรอบมันม่วง	38
17	การเปรียบเทียบความเข้มของคุณลักษณะครองแครงกรอบ แบบ Ratio Profile Test (RPT)	38
18	ครองแครงกรอบมันเทศ	39
19	ทองม้วนแป้งมันเทศรสต่างๆ	49

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ		หน้า
20	ขนมดอกจอกจากแป้งมันเทศ	50
21	การอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ในการทำขนมดอกจอก	51
22	การอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ในการทำขนมดอกจอก	51
23	ขนมดอกจอก (จากซ้าย สูตร 1 สูตร 2 และสูตร 3)	54
24	ขนมดอกจอกผสมแป้งมันเทศพันธุ์เหลืองไข่บางปะหัน (จากซ้าย) สูตร 1 (control) สูตร 2 สูตร 3 สูตร 4 และสูตร 5	55
25	ใบเตยสำหรับทำสังขยาสูตรมาตรฐานและสังขยาสูตรมาตรฐาน	56
26	มันม่วง น้ำคั้นมันม่วงและสังขยามันม่วง	57
27	มันแครอท น้ำคั้นมันแครอทและสังขยามันแครอท	57
28	มันไข่ น้ำคั้นมันไข่และสังขยามันไข่	58
29	การถ่ายทอดความรู้ในการทำทองม้วนกรอบ	61
30	การถ่ายทอดความรู้ในการทำทองม้วนกรอบ	61
31	การถ่ายทอดความรู้ในการทำทองม้วนกรอบจากแป้งมันเทศ	62
32	การถ่ายทอดความรู้ในการทำขนมดอกจอกจากแป้งมันเทศ	64
33	การถ่ายทอดความรู้ในการทำขนมดอกจอกจากแป้งมันเทศ	65
34	แบบบรรจุภัณฑ์ต้นแบบทองม้วนกรอบ 12 รส	66
35	แบบฉลากทองม้วนกรอบมันเทศ	66
36	แบบฉลากขนมดอกจอกมันเทศ	67
37	มาสคอดโลโก้สัญลักษณ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตผลเกษตร ตำบลทับน้ำ ตำบลบ้านม้า	67
38	แผ่นป้ายประชาสัมพันธ์และช่องทางการติดต่อ	68

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ		หน้า
39	นามบัตรประชาสัมพันธ์และช่องทางการติดต่อ	69
40	แบบไวนิลประชาสัมพันธ์กลุ่ม	69
41	แบบแผ่นพับไวนิล	70
42	เปิดเฟสบุควิสาหกิจชุมชนและแนะนำการลงข้อมูลประชาสัมพันธ์กลุ่ม	71
43	หน้าเฟสบุควิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิผลทางการเกษตรตำบลทับน้ำ-บ้านม้า	71
44	ใบรับรองการตรวจสารปนเปื้อน	72